

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ

С. І. ЩЕРБИНА

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

***ТРЕНУВАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДО
ЗОВНІШНЬОГО НЕЗАЛЕЖНОГО
ОЦІНЮВАННЯ***

Черкаси–2020

УДК 94 (477) (07)

*Рекомендовано до друку рішенням методичної ради
Черкаського державного бізнес-коледжу
Протокол № 3 від грудня 2020 р.*

Укладач: Щербина С.І.

Історія України
Тренувальні завдання до
зовнішнього незалежного оцінювання
Черкаси, 2020 р. – 80 с.

Рецензент: Нераденко Т.М., к.і.н., методист відділення
«Історія» Черкаського територіального відділення Малої
академії наук

У збірнику узагальнено типові завдання, які розроблено у відповідності до вимог підготовки до Зовнішнього незалежного оцінювання з дисципліни «Історія України (кін. ХІХ поч. ХХ століття».

Розробка буде корисна для учнів 11-х класів та студентів закладів фахової передвищої освіти при підготовці до ЗНО з «історії України».

Затверджено на засіданні циклової комісії
суспільних дисциплін

Протокол №__ від _____ 2020 р. ©С. І. Щербина, 2020

ЗМІСТ

Вступ

Тема 1. Українські землі на початку ХХ ст. Українські землі в роки першої світової війни

Тема 2. Українська революція 0

Тема 3. Боротьба за українську державність (квітень 1918-1921 рр.) 4

Тема 4. Встановлення та утвердження радянського режиму (1921-1939 рр.) 9

Тема 5. Західноукраїнські землі 9

Список використаних джерел 8

ВСТУП

За вимогами Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти ключовим стає діяльнісний підхід (розвиток умінь і навичок, які студенти можуть застосовувати в практичній діяльності).

Аналіз завдань, які використовуються при проведенні ЗНО з історії України, дозволяє зробити висновок, що велика увага звертається на історичні джерела. Це є наслідком діяльнісного підходу до вивчення історії.

За допомогою документів забезпечується альтернативність та багатоаспектність вивчення історії України.

Автори завдань для зовнішнього незалежного оцінювання з історії України ввели велику кількість джерел, що адаптовані до навчального матеріалу; відображають повну історичну епоху і мають певне емоційне навантаження. Такі завдання дають можливість визначити практичну історичну компетентність студентів.

Дана методична розробка «Тренувальні вправи до зовнішнього незалежного оцінювання з історії України» дає можливість підготуватися до складання ЗНО з історії України, пов'язаних з розпізнаванням писемної інформації. Запитання, подані тут, дають можливість розвивати навички, визначаючи суть подій, явищ, постатей в історичному контексті.

Цей посібник можна використовувати при проведенні занять з історії України 1 курсу (10 та 11 клас) для розвитку у студентів компетентнісного підходу у навчанні.

Джерела підібрані так, що дають можливість розглянути одну подію в баченні різних осіб (але всі вони відображають реальні, а не вигадані ситуації).

У першій частині посібника джерела згруповані за темами: «Українські землі на початку ХХ ст. Українські землі

в Першій світовій війні», «Українська революція», «Українська СРР в умовах НЕПу (1921-1928 рр). Утвердження тоталітарного режиму в Україні», «Західноукраїнські землі в міжвоєнний період». До кожної теми підібрано візуальні та писемні джерела, головним чином, за схемою завдань для ЗНО з історії України. Але є завдання, за допомогою яких, можна ввести до занять елементи практичних робіт. Особливо це стало актуальним у 2016-2017 рр., коли до програм шкільного курсу з історії України та всесвітньої історії було введено практичні роботи.

Сучасний урок історії неможливо увити без використання різного роду історичних джерел, особливо писемних. Посібник створено з метою допомоги студентам у підготовці до ЗНО з історії України. Завдання, спрямовані на тренування навичок роботи з історичними картами, біографіями відомих Українців; підібрані письмові джерела акцентують увагу на головних подіях історії України у ХХ ст.

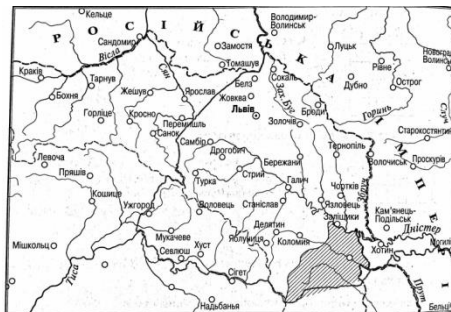
**ТЕМА 1. УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ НА ПОЧАТКУ ХХ СТ.
УКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ В РОКИ ПЕРШОЇ СВІТОВОЇ
ВІЙНИ**

1. Укажіть назву губернії, що заштрихована на карті: «Українські землі в складі Російської імперії на ХХ ст.» і пропущена в поданому переліку: Харківська, Катеринославська... [1, с. 1].

- А. Подільська;
- Б. Таврійська;
- В. Херсонська;
- Г. Полтавська.

2. Яку офіційну назву мав регіон, заштрихований на карті: «Українські землі у складі Австро-Угорської імперії у ХХ ст.» [1, с. 16]?

- А. «Королівство Галиції та Лодомерії»;
- Б. Закарпаття (комістати);
- В. «Королівство Буковина»;
- Г. Дистрикт «Галичина»;

3. В якій сфері діяльності, окрім описаних у поданому уривку: «Народився в родині українських цукрозаводчик. Після перемоги Лютневої революції, входить до складу російського Тимчасового уряду, обіймаючи посаду міністра фінансів», - залишив помітний слід діяч, зображений на фото?

- А. Меценатство;
- Б. Наука;
- В. Живопис;
- Г. Музика.

4. У якій битві загинув офіцер російської армії, зображений на фото та описаний в короткому біографічному повідомленні:

«Військовий льотчик, засновник вищого пілотажу. Першим у світі на літаку виконав «мертву петлю». У серпні 1914 р. відбувся його останній бій з австрійським льотчиком бароном Ф. Розенталем, за яким спостерігали тисячі військових та жителів міста» [6, с. 31]?

- А. Галицька битва;
- Б. «Брусилівський прорив»;
- В. Горлицький прорив;
- Г. Вовчухівська операція.

5. Яке твердження про партію вірне?

- А. Русько-Українська Радикальна партія – перша в Галичині партія європейського типу;
- Б. Революційна українська партія – перша політична партія Наддніпрянщини;

В. Українська соціально-демократична партія – правонаступниця Революційної української партії;

Г. Українська народна партія об'єднувала національно свідому українську інтелігенцію.

6. Програма партії «Самостійна Україна» базувалась на таких принципах:

- А. Марксизму;
- Б. Націонал-комунізму;
- В. Самостійництва;
- Г. Буржуазного націоналізму.

7. З наведених прізвищ виберіть одного з засновників партії і автора програми «Самостійна Україна»

- А. М. Міхновський;
- Б. М. Грушевський;
- В. Є. Чикаленко;
- Г. К. Левицький.

8. Впізнайте політичного діяча на фото та за описом:

«Доктор права, захищався у Львівському університеті. Перший голова Спілки визволення України, з якого вийшов у 1915 р. Його теорія «інтегрального націоналізму» лягла в основу діяльності організації українських націоналістів»

- А. М. Міхновський;
- Б. Д. Антонович;
- В. Д. Дорошенко;
- Г. Д. Донцов.

9. Впізнайте політичного діяча на фото та за описом:

«Громадсько-політичний діяч, у 1899 р. один з фундаторів Української національно-демократичної партії. У часи Першої світової війни лідер Головної Української Ради. У 1918 р. очолив уряд ЗУНР» [9].

- А. М. Грушевський;
- Б. Є. Петрушевич;
- В. К. Левицький;
- Г. Д. Вітовський.

10. Прочитайте фрагмент програми Української Соціал-Демократичної Робітничої Партії (УСДРП) і назвіть не менше трьох тенденцій, що панували в національному русі України у ХХ ст.

Партія домагається:

1. Демократичної республіки, де вища влада в усіх міжнародних і тих внутрішніх питаннях, які торкаються всієї Російської держави, належить одному виборчому законодавчому зібранню народних представників.

2. Автономії України з окремим представницьким зібранням (соймом), котрому належить право законодавства у внутрішніх справах, що торкаються території України.

3. Права кожної нації на культурне і політичне самовизначення.

4. Необмеженої волі слова, друку, совісті, зібранні, спілок, страйків.

5. Знищення всяких привілеїв класів, сословій, походження, обов'язку і націй.

6. Рівноправності всіх мов у школах, судах, місцевих громадських і урядових установах.

ПРОЧИТАЙТЕ ФРАГМЕНТ ЗІ СПОГАДІВ

Є. ЧИКАЛЕНКА І ВИКОНАЙТЕ ЗАВДАННЯ № 11-13:

«Партійне життя наше в Києві зовсім завмерло, бо частина членів Української демократично-радикальної партії впірнула цілковито в легальну культурно-просвітницьку працю в «Просвіті», в організацію Народного Університету, а друга – у працю в першій українській щоденній газеті «Громадська Думка», в місячнику «Нова Громада» та в журналі «Україна», у який перейменувалася «Київська Старина» після святкування свого 25-річного ювілею... Отже, з розквітом українського культурно-просвітницького життя поступово завмирало партійне, а після розпуску 2-ї Державної думи, коли почалася страшенна столипінська реакція, і зовсім завмерло» [6, с. 101].

11. Під якою назвою увійшли описані події в історію?

- А. Гоніння за звинуваченнями в «буржуазному націоналізмі»;
- Б. «Столипінська реакція»;
- В. «Великий терор»;
- Г. «Гласність».

12. Є. Чикаленко у 1908 р. очолив:

- А. Українську революційну партію (РУП);
- Б. Українську народну партію (УНП);
- В. «Братство Тарасівців»;
- Г. Товариство українських поступовців (ТУП).

13. Російська влада в описаний період активно підтримує організації, що стоять на позиціях:

- А. Великодержавного шовінізму;
- Б. Космополітичному;
- В. Москвофільства;
- Г. Марксизму.

14. Які зміни відбулися в Наддніпрянщині після виходу цитованого документу:

«Від заворушень, що виникли, може з'явитися загроза цілісності та єдності держави загальноросійської... До обов'язків уряду Ми віднесли виконання непохитної нашої волі: 1) дарувати населенню непорушні основи громадянської свободи совісті, слова, зібрань і союзів...»

- А. Створено Українську автокефальну церкву;
- Б. Університети отримали право відкривати кафедри української мови та історії;
- В. Почався друк української періодики, в Лубнах брати Шеремети видають першу українську газету «Хлібороб»;
- Г. В Єлисаветграді відкрито М. Кропивницьким перший стаціонарний український театр [5].

ПРОЧИТАЙТЕ ПОДАНИЙ ФРАГМЕНТ ЗІ СПОГАДІВ БІЙЦЯ ЛЕГІОНУ СІЧОВИХ СТРІЛЬЦІВ І ВИКОНАЙТЕ ЗАВДАННЯ № 15-17:

«Справжнє бойове хрещення Українські січові стрільці пройшли у квітні – на початку травня 1915 р. у боях за гору поблизу Славська. Кілька разів цей важливий пункт переходив із рук в руки. Лише ціною великих втрат російським солдатам вдалося закріпитися на горі, але в цей час розпочався загальний відступ росіян із Галичини» [5,с. 20].

15. Як називалась бойова операція Першої світової війни, описана в документі?

- А. Вовчухівська операція;
- Б. «Брисилівський прорив»;
- В. Горлівський прорив;
- Г. Галицька битва.

16. Хто був першим командиром легіону УСС?

- А. М. Галущинський;
- Б. Д. Вітовський;
- В. М. Міхновський;
- Г. К. Грильовський.

17. Яка політична організація виступила ініціатором створення УСС?

- А. Союз визволення України (СВУ);
- Б. Головна Українська Рада (ГУР);
- В. Товариство українських поступовців (ТУП);
- Г. Русько-українська радикальна партія (РУРП).

18. Порівняйте особливості економічних процесів у Наддніпрянській Україні та західноукраїнських землях на початку ХХ ст.

- А. Спільне:
- Б. Відмінне:

19. Порівняйте зміни, що відбувались в національно-культурному житті українців на фоні «весни народів» 1948-1949 рр. та російської революції 1905-1907 рр.

- А. Спільне:
- Б. Відмінне:

20. Заповніть таблицю.

«Перша світова війна (1914-1918 рр.): об'єкти суперництва»

Антанта	Об'єкти суперництва	Троїстий союз
1. Росія 2. Англія 3. Франція		1. Австро-Угорщина 2. Німеччина 3. Італія

21. Проаналізуйте наведені статистичні дані істориком В. Солдатенком про мобілізацію в Наддніпрянщині в роки Першої світової війни і зробіть висновки про наслідки для економічного життя.

«До армії було мобілізовано близько половини працездатного чоловічого населення України: по Волинській губернії 49,9%, Київській – 51,8%, Полтавській – 49,4%, Харківській – 49,1%, Чернігівській – 50,6%. Трохи меншим був відсоток мобілізованих чоловіків у Катеринославській губернії (34,2%), промисловість якої прямо підпорядковувалась військовим потребам.» [9, с. 87].

22. Уважно прочитайте запропоновані джерела та дайте їм оцінку:

1. Коли відбувались описані події?

2. З'ясуйте ставлення авторів до описаних у документах подіях.

3. Подумайте, у чому цінність поданих джерел; висловіть своє ставлення до описаних подій.

1) Зі спогадів Степана Ріпецького: «Глухо і без ентузіазму прогомоніла стрілецькими лавами рота присяги [...] В суматосі, що тоді запанувала, трудно було визнатися, хто заприсяжений, а хто ні, так само, як нікому було перевіряти, хто присягає щиро, а хто ... замість слів присяги декламував у їхній такт якийсь виїмок з Шевченкового «Кобзаря». [10, с. 11]

2) У військових компанях 1914 р. стрілкові ланцюги, що використовувалися в усіх арміях як основна форма шикуння військ при наступі, себе не виправдала – її ударна сила виявилась незначною. В той же час наступним ланцюгом інтервали між бійцями 1-2 кроки в умовах сильного рушнично-кулеметного вогню і при незначній артилерійській підтримці (15-20 гармат на 1 км фронту) вів до значних втрат. У 1914 р. вперше окремі стрілкові окопи почали з'єднувати між собою, з'явилися суцільні траншеї. Піхотна дивізія при організації оборони будувала 2-3 суцільні траншеї, що прикривались із фронту колючим дротом. Таку оборону піхота прорвати не могла. У 1914 р. були утворені безперервні фронти і відбувся перехід до опозиційної оборони [10, с. 12].

23. Які наслідки мали події, описані в уривку:

«У порівнянні з надіями, що поклалися на цей фронт навесні 1916 р., його наступ перевершив усі очікування. Він виконав поставлене завдання – врятувати Італію від розгрому... polegши становище англійців і французів на фронті, змусив Румунію стати на наш бік і зіпсував усі плани й наміри айстро-угорців і німців на цей рік» [10, с.181]?

А. Перша світова війна змінила свій характер, перетворившись на «позиційну»;

Б. Австрійська імперія капітулювала;

В. Було врятовано російською армією катастрофічне положення Італії та Франції;

Г. Росія повернула собі західноукраїнські землі, втрачені в 1915 р.

24. В поданому документі описані події російської революції 1905-1907 рр. Коли вони відбулися та яке повстання чорноморського флоту стало наступним?

«Від Матюшенка я довідався, що тіло Вакуленчука відвезли, і що воно тепер лежить на березі, куди сходиться сила народу; що в Одесі уже кілька днів неспокійно поміж робітниками і приходять часом до кривавих конфліктів між ними і поліцією, яку підтримує військо» [1, с. 229].

- А. 1905, повстання під керівництвом Б. Жадановського;
- Б. 1906, виступ у с. Великі Сорочинці на Полтавщині;
- В. 1907, повстання «військових поселенців» в Чугуєві;
- Г. 1905, повстання під проводом П. Шмідта.

25. Як називалася організація, створена громадськими діячами України на Наддніпрянщині у ХХ ст.:

«Вони по своїх статутах мають – ширити самосвідомість серед українського люду, нести освіту в народ по найдальніших кутках, де живе він, а для того – видавати і ширити дешеві, корисні для людей книжки, заводити книгозбірні, влаштовувати читання й таке інше. Товариства ці повинні зробити те велике діло для свого народу тепер, що колись випало було на долю церковним братствам. Хоч обставини життя тепер і не ті, але праця їх однаково свята й велика» [7].

- А. Загальна безпартійна організація;
- Б. Товариство українських поступовців;
- В. «Братство тарасівців»;
- Г. Головна Українська Рада.

26. Поміркуйте, наслідком якої події стала описана в джерелі інформація:

«Розпочався інтенсивний процес монополізації промисловості. Виник синдром «Продамет» - товариство для

реалізації виробів металургійних заводів, ядром якого були підприємства Півдня Росії» [7].

- А. Світова економічна криза;
- Б. Промисловий переворот;
- В. Науково-технічна революція;
- Г. Занепад феодалізму.

27. В якому році на землях Східної Галичина відбувались описані події:

«Сорокатисячний робочий люд вийшов на вулиці Львова, став перед соймом і намісництвом, тим символом тиранії люду, та голосно й велично маніфестував свою волю.

Маніфестував і поставив перед шляхтичем краю та урядником держави домагання загального, прямого, рівного і таємного права на голосування» [7, с.46].

- А.1905;
- Б. 1911;
- В. 1907;
- Г. 1950.

28. Сучасний український історик В. Литвин дає таку оцінку подіям 1905-1907 рр. в Росії:

«Перша в Російській імперії революція початку ХХ ст. не була ні буржуазною, ні демократичною. Можна стверджувати, що це була революція «модернізаційного типу». Її завдання полягало не стільки в докорінній зміні засад існуючого суспільства, скільки в модернізації політичної свідомості як основи трансформації аграрного суспільства в індустріальне» [7, с. 47].

На Вашу думку, які приклади з суспільно-політичного життя Наддніпрянини свідчать про зміни національної свідомості українців.

29. Прочитайте уривок з листа солдата А. Рубеля:

«19 травня 1916 р. пишу про своє життя. В окопах стоїмо більше місяця і чогось чекаємо. Ось-ось підемо вперед, навіть ті, хто давно служать, невеселими стали. А в окопах кожного дня того поранять, того вб'ють. Живу так: як прожив час, день, - слава Богу. Безперервно кулі і снаряди пускає австрієць. Білизну сам вивчився прати, так як найліпше, тільки немає нічого гірше, ніж прати її. А за мною не журіться, що буде, але я помщуся проклятому німцю за всі нещастя. Привіт всім і всім до побачення» [7, с. 122].

Ці події передували проведенню російською армією:

- А. Вовчухівської операції;
- Б. Горлицького прориву;
- В. Галицької битви;
- Г. Брусиловського прориву.

30. Прочитайте подане джерело і перерахуйте усі вимоги селян до депутатів Державної думи Росії:

Лист селян Катеринославщини до депутата Державної думи від Катеринославської губернії Г. Петровського:

«...На Україні мовою освіти повинна бути рідна нам українська мова;

- поширення прав нашої мови на виживання її в різних громадських установах;
- права на вільний розвиток нашої літератури.

Тільки автономія України нарівні з автономією інших національностей створить умови для забезпечення нашого

права на вільний культурний і суспільний розвиток. А панам Родзянкам, Скоропадським і Савенкам нагадуємо, що скоро настане час, коли «довідаються небожата, чия на вас шкура» [7, с. 134].

31. Прочитайте запропонований документ і оберіть правильну назву періоду ХХ ст., про який розповідається:

З таємного циркуляра керуючого Міністерством внутрішніх справ П. Дурново до губернаторів:

«Під час придушення смуту і безладу по відношенню до бунтівних бандитів діяти без усяких хитань, у найбільш рішучий спосіб знищуючи бунтівників збройною силою, без пощади і не соромлячись застосовувати найсуворіші заходи для придушення бунтівних проявів у самому їх зародку для відновлення порушеного порядку» [7, с. 45].

- А. Столипінська реакція;
- Б. Європейський скандал;
- В. Листопадовий зрив;
- Г. «Київська катастрофа».

32. Прочитайте уривок із праці сучасного українського історика В. Яцюка про події в Наддніпрянщині початку ХХ ст. і поміркуйте, яке із запропонованих речень може служити продовженням цього тексту:

«У кінці ХІХ – на початку ХХ ст. рівень національної свідомості українського населення в цілому був невисокий. Український національний рух був діяльністю нечисленних груп національно свідомої української інтелігенції, яка не мала серйозного соціального підґрунтя. Селяни, робітники, дрібна та середня буржуазія не відчували потреби пов'язати свої соціальні прагнення з інтересами національними» [7, с. 36].

А. Товариство українських поступовців (1908 р) в програмі мало ідею автономії України в складі Російської держави;

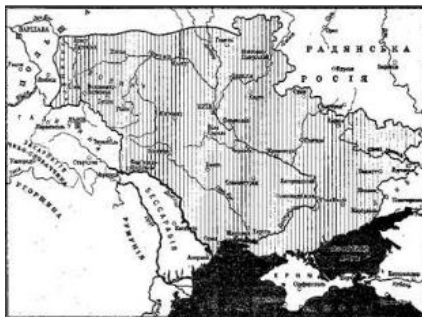
Б. Українська Центральна Рада не надавала серйозного значення формуванню власних збройних сил;

В. У відповідь на дії російської влади П. Чубинський відгукнувся віршем «Ще не вмерла Україна»;

Г. Під тиском російської влади УЦР приймає П Універсал.

ТЕМА 2. УКРАЇНСЬКА РЕВОЛЮЦІЯ

1. Запропонована карта окреслює кордони Української Народної Республіки в листопаді 1917 р. [2, с. 96]. В якому рядку правильний перелік губерній, заштрихованих на карті?

А. Київська, Курська, Бесарабська, Таврійська, Херсонська, Катеринославська, Харківська, Полтавська, Чернігівська;

Б. Волинська, Київська, Подільська, Херсонська, Таврійська, Катеринославська, Полтавська, Чернігівська, Харківська;

В. Київська, Волинська, Орловська, Подільська, Херсонська, Катеринославська, Таврійська, Харківська, Чернігівська;

Г. Харківська, Полтавська, Чернігівська, Могилевська, Київська, Волинська, Подільська, Катеринославська, Херсонська, Таврійська.

2. Укажіть особу за описом:

«Автор наукової праці «Історія України-Руси». Один із засновників Української Національної Республіки. Організатор української історичної школи радянської доби. У березні 1933 р. висланий з України до Москви на фоні згортання українізації»:

А. Агатангел Кримський;

Б. Володимир Винниченко;

В. Симон Петлюра;

Г. Михайло Грушевський.

3. Яку назву Ви дали б запропонованій карті? [2, с.140]

А. Українська Соціалістична Радянська республіка в кордонах 1920 р.;

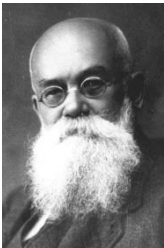
Б. Українська Народна Республіка за III Універсалом і Брест-Литовським договором;

В. Україна у складі двох імперій;

Г. Україна в міжвоєнний період.

4. «Центральна Рада ставила національно-державну ідею значно вище за соціальну» – так описував прорахунки Центральної Ради автор книги «Відродження нації». На якому фото він зображений [6, с. 38]?

А

Б

В

Г

- А. 1
- Б. 2
- В. 3
- Г. 4

5. Про якого українського політика першої чверті ХХ ст. йде мова в короткій довідці:

«Український вчений літературознавець, публіцист. Один із засновників Товариства українських поступовців. Заступник голови Української Центральної Ради, член Генерального секретаріату»:

- А. В. Винниченко;
- Б. С. Петлюра;
- В. С. Єфремов;
- Г. Є. Чикаленко.

6. Яке із поданих тверджень є вірним стосовно біографії В. Винниченка?

А. Автор оповідань, романів, повістей. Фундатор усіх чотирьох Універсалів Української Центральної Ради. Очолював Генеральний секретаріат;

Б. Лідер партії соціалістів-федералістів. Вчений-літературознавець, публіцист;

В. Автор більше 2 тис. праць з історії України. Голова Наукового товариства ім. Т. Шевченка;

Г. Активно займався українізацією армії у 1917 р. Лідер Української Народної партії.

ПРОЧИТАЙТЕ ЗАПРОПОНОВАНИЙ ФРАГМЕНТ ЗІ СПОГАДІВ В. ВИННИЧЕНКА І ДАЙТЕ ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ № 7-9

«Газети не мали місця для вміщення всіх телеграм, які посилалися Центральній Раді з усіх кінців України. Земства, думи, товариства, сільські сходи, військові частини, мітинги. «Вітаючи Універсал УЦР й визнаючи його справжнім висловом домагань української демократії, признаємо Центральну Раду за своє Тимчасове Правительство й заявляємо, що будемо всіма силами боротися й боронити волю українського народу»... Полтавські губернські земські збори

на своїм засіданні, обміркувавши Універсал Центральної Ради, постановили:

1. УЦ Рада – се правосильний орган усього українського народу;
2. Губернські земські збори висловлюють повну готовність піддержувати УЦ Раду в заведенню основ автономії України...» [3, с. 32].

7. Які події передували описаним у джерелі?

- А. Переговори у Бресті-Литовському;
- Б. Поїздка делегації УЦР очоленої В.Винниченком до Петрограду;
- В. Приїзд делегації від Тимчасового Уряду до Києва для переговорів з УЦР;
- Г. Створення Військового клубу ім. П. Полуботка.

8. Коли відбулись описані події?

- А. 3 липня 1917 р.;
- Б. 9 січня 1918 р.;
- В. 4 березня 1917 р.;
- Г. 10 червня 1917 р.

9. Які події відбулися через кілька днів після оприлюднення I Універсалу?

- А. Створення Генерального Секретаріату;
- Б. Проведення Національного Конгресу;
- В. Проведення Хліборобського Конгресу;
- Г. Організація в Києві з'їзду Рад.

10. Проаналізуйте подані уривки за такою схемою:

- А. Перспективи взаємовідносин України з Росією.
- Б. Яким є етнічний склад України та її територіальні межі за уявленням М. Грушевського?

В. Яким буде статус не українців в Українській державі.

Зі статті М. Грушевського «Велика хвиля» (1917 р.)

«Те, чого ми добивалися п'ять, чотири, три, навіть рік тому, коли б дане було тоді, було б прийняте українським громадянством з щирою подякою і, дійсно, могло б мати своє значення, було б добром для нашого народу, охоронило б його від переживання тяжких хвиль останніх літ, улегшило б йому дальший культурний похід. Воно, розуміється, потрібне й тепер, мусить бути уділене негайно, щедрою рукою, в розмірах найбільш широких, свобідних від усяких обмежень і застережень. Але воно ніяк не може вважатися задоволенням українських потреб, «розв'язанням українського питання» для даного моменту. Се треба з усією рішучістю сказати про останню заяву Тимчасового Правительства, про його спочуття до «культурно-національного само означення народностей Росії». Не про нього тепер річ і нікого воно тепер не інтересує на Україні. Українського питання вже нема. Є вільний, великий Український народ, який будує свою долю в нових умовах свободи».

Із брошури М. Грушевського «Якої ми хочемо автономії й федерації» (1917 р.)

«Чого хочуть українці? Українці в політичній справі хочуть утворити широку національно-територіальну автономію України в складі федеративної Російської республіки.

Йдучи знизу дороги, з меншого до більшого, се будуть такі форми громадського пожиття: повний централізм; децентралізація адміністрацій (бюрократична); самоуправа (самоврядування), вужче або ширше; автономія вужча (обмежена) або широка; державність неповна (несуверенна); держава самостійна, незалежна.

Сюди, значить, мусять увійти губернії в цілості або в переважній часті українські – Київська, Волинська, Подільська, Херсонська, Катеринославська, Чернігівська, Полтавська, Харківська, Таврійська і Кубанська. Од них треба відрізати повіти і волості неукраїнські, як, скажімо, північні повіти Чернігівської губернії...» [10, с. 25].

11. Коли відбувались події, описані в джерелі, та в чому їх історичне значення?

«Конгрес був першим кроком відродження нації по шляху державності. Будучи одночасно сильним організуючим і агітаційним засобом, він став першим підготовчим етапом у творенні як ідеї Української держави, так і в частковому переведенні її в життя» [5, с. 183].

А. 6-8 квітня 1917 р., Українська Центральна Рада отримала законодавчі повноваження;

Б. 29 квітня 1918 р., було підтримано кандидатуру П. Скоропадського на посаду гетьмана;

В. 14 грудня 1918 р., Конгрес позбавив виборчих прав буржуазію;

Г. 11-12 грудня 1917 р., Україну оголошено Радянською УНР.

12. Кому з діячів УЦР могли належати цитовані спогади:

«Пробувши кілька тижнів у Петрограді, втративши всяку надію одержати якусь відповідність і від Временного Правительства, Делегація Центральної Ради після тих понижень, яких зазнала у передпокоях міністерських і Ради робітничих депутатів, повернула, без всякої офіційної відповіді, до Києва. А в той час... Правительство, нарешті,

вирішило і ухвалило одкинути домагання Української Центральної Ради» [5, с. 183].

- А. С. Петлюрі;
- Б. С. Єфремову;
- В. М. Грушевському;
- Г. В.Винниченку.

13. Коли було надіслано до Києва документ, про який В. Винниченко згадував так:

«... не чим іншим, як цинічним і провокаційним порушенням угоди 16 липня й одвертим бажанням видерти з рук українства всі його революційні здобутки...» [5, с. 185].

- А. грудень 1917 р.;
- Б. серпень 1917 р.;
- В. лютий 1918 р.;
- Г. липень 1917 р.

14. Який історичний діяч зіграв ключову роль в подіях, описаних в джерелі?

«Українська Центральна Рада із задоволенням взяла до відома заяву вищої команди в справі формування першого українського полку, як признання українізації армії... підтримує... виокремлення українців в українські військові відділи...» [5, с. 189].

- А. С. Петлюра;
- Б. М. Міхновський;
- В. В. Антонов-Овсієнка;
- Г. Н. Махно.

15. Коли відбулися описані події?

Більшовики, що були на з'їзді... переїхали до Харкова, улаштували там свій з'їзд і на йому вибрали Український Радянський уряд, оголосивши себе єдиним робітничо-селянським Правительством на всю Україну...» [5, с. 189].

- А. 3-4 березня 1917 р.;
- Б. 6-8 квітня 1917 р.;
- В. 11-12 грудня 1917 р.;
- Г. 4-5 липня 1917 р.

16. Хто очолив державну структуру, про яку розповідається в джерелі?

«А наступними днями, як вплив з Універсалу, як логічне переведення його в життя було засновано Генеральний Секретаріат Центральної ради. Інститут, який мав реалізувати виставлені в універсалі тези...» [5, с. 189].

- А. С. Єфремов;
- Б. М. Грушевський;
- В. М. Пярш;
- Г. В. Винниченко.

17. Коли було прийнято документ, уривок з якого наведено?

«Однині Україна стає Українською Народною Республікою. Не відділяючись від республіки Російської...» [5, с. 188].

- А. 7 листопада 1917 р.;
- Б. 3 липня 1917 р.;
- В. 9 січня 1918 р.;
- Г. 10 червня 1917 р.

18. Які події передували проголошенню УЦР поданого документу?

«Однині Україна стає Українською Народною Республікою. Не відділяючись від республіки Російської... ми твердо станемо на нашій землі...» [5, с. 188]

- А. Переговори у Брест-Литовському;
- Б. З'їзд Рад у Харкові;
- В. Наступ більшовиків на Київ;
- Г. Корніловський заколот.

19. Стосовно якого Універсалу УЦР представники Тимчасового уряду висловились подібним чином?

«... ми рішуче ставимось проти замірів самовільного здійснення автономії України до Всеросійського Учредительного Зібрання...» [5, с. 188].

- А. I;
- Б. II;
- В. III;
- Г. IV.

20. Коли було проголошено Універсал УЦР, уривок з якого подано?

«...не розриваючи з державою Російською, хай народ український на своїй землі має право сам порядкувати своїм життям. Хай порядок і лад на Вкраїні дають вибрані... Всенародні Українські збори (Сойм)»

- А. 3 липня 1917 р.;
- Б. 10 червня 1917 р.;
- В. 9 січня 1917 р.;
- Г. 7 листопада 1917 р.

21. Які наслідки мала ситуація, описана в джерелі?

«Намагання керівників Центральної Ради досягти порозуміння з Тимчасовим урядом і угода з ним викликали обурення серед частини діячів українського національного руху, що обстоювали самостійність України». Наведіть аргументи на підтримку або проти цього твердження [9,с.119].

- А. Збройний виступ українського полку П. Полуботка;
- Б. Самочинне проголошення УЦР і Універсалу;
- В. Повстання на заводі «Арсенал»;
- Г. Проведення з'їзду Рад в Києві.

22. Яка подія, що відбулася на теренах Росії, передувала описаним у джерелі подіям?

«Відповідь уряду Центральної Ради була направлена на те, щоб принцип визнання Совітською Росією Української Народної Республіки втілили в життя: забезпечити не тільки політичне, але й економічно самостійне, незалежне від Московщини, існування України. Українська революційна демократія вважала це питання головним у нових взаємовідносинах між Україною і Московщиною. Інші ж питання, які порушувала Рада Народних Комісарів, в тому числі й питання пропуску козачого війська через територію України, являлись, порівнюючи з ним, другорядними або впливаючи ми з самого факту невизнання Радою Народних Комісарів Української Народної Республіки...» [1, с. 91].

- А. Лютнева революція 1917 р.;
- Б. Російська революція 1905-1907 рр.;
- В. Жовтневий більшовицький переворот;
- В. З'їзд Рад у Харкові.

23. Прочитайте уривок з джерела і запропонуйте для нього назву.

«...Грізнішим громом була друга телеграма..., одержана Центральною Радою про те, що Тимчасове Правительство рішуче одкинуло всі домагання Центральної Ради, передані Урядові через делегацію. «Свято революції скінчилось. Настає грізний час!» – сказав голова Центральної Ради, М.С. Грушевський... У суботу до пізньої ночі в Педагогічному Музею відбувалося тайне засідання Центральної Ради. Прийнято відому вже резолюцію. На неділю на 11 год. в Троїцькім Народнім Домі назначено відкриття українського з'їзду... Майже половина делегатів – з бойовими нагородами на грудях, з георгіями, з орденами; трапляються солдати, груди котрих прикрашені всіма ступенями георгіївських хрестів... Навкруги – летючі імпровізовані віча майже на цілім просторі від Народнього Дому до Миколаївського парку. Всюди – розмови про українські справи...» [1, с. 209].

- А. Рішення Українського Національного Конгресу;
- Б. Постанови Української Національної Ради;
- В. Рішення II Українського Військового з'їзду;
- Г. Ухвали Трудового Конгресу.

24. Прочитайте запропонований уривок «Зі спогадів О. Севрюка» та дайте відповіді на запитання:

- Про які події йдеться у джерелі, коли вони відбувались?
- Яку роль в цих подіях відіграв автор спогадів?
- Висловіть своє ставлення до описаних подій.

«Переговори добігали вже кінця. Власне кажучи, вони вже скінчилися, бо в усіх спірних питаннях досягли згоди й треба було тільки порозумітися щодо редакції деяких статей

договору, що швидко можна було поладнати, й після цього залишалося виготовити тільки грамоти. 6-го лютого ми заснули з легшим серцем, бо нарешті нібито вдалося переконати графа Черніна в тому, що Центральна Рада все ще в Києві, і він остаточно згодився підписати мир. «Остаточно?!» За весь короткий час нашого знайомства ми кілька разів мали вже нагоду переконатися, що в лексиконі графа – одного з останніх могиканів старої австрійської аристократії й салонного дипломата – цього слова не повинно б бути. Отож 7-го вранці почув я враз від нього телефоном, що він вирішив – і Троцький з цим годиться! – послати на Україну комісію з метою встановити, чи дійсно в Києві все ще існує влада Центральної Ради.

Слухаючи це, я відчував, що холодний піт виступає в мене на чоло. Правда, в той день у Києві існувала ще влада Центральної Ради, але згідно з нашими відомостями за день-два – у кожному випадку до приїзду цієї комісії – українського уряду в Києві вже не буде. Що робити?.. Відкинути пропозицію Черніна – значило поглибити підозри недовірливого австрійського дипломата й таким чином напевно скомпрометувати справу підписання договору. Прийняти й чекати, доки комісія повідомить про зайняття Києва більшовиками (а саме це за кілька днів могла вона встановити), значило рахуватися з тим, що мир ніколи не буде підписаний. Ніякої третьої, ухильної, відповіді бути не могло. Всі ці думки промайнули вмиль, і я відразу без вагання заявив телефоном, що ми годимося. Минуло кілька годин. Враз знову при телефоні Чернін. – Пане Севрюк! З комісії нічого не вийде. Той Троцький, що вранці годився, тепер уже відмовився дати свого делегата. – Шкода! – відповідаю я. – Чи Ви готові? Чи можемо сьогодні підписати? – Не думаю, щоб ми сьогодні встигли. Але завтра, як тільки все буде готове, ми можемо підписати. Решта дня 7-го і весь день 8-го лютого

пройшли на останніх приготуваннях. Почалось 9-го лютого. Безконечні телефонні запити німців. Вони нервувалися більше, ніж ми, хоч, правдоподібно, тоді ще не знали про Київ того, що знали ми. Вже почали збиратися в урочисто прибраній залі делегати, дорадники, журналісти, фотографи, гості. Коли ми ввійшли в залу, світло й магній осліпили нас; затріскотіли фотографічні й фільмові апарати. Ми на хвилинку спинилися. Всі делегати стояли коло своїх місць, інші кількома рядами за ними; повна вщерть зала; військові форми всіх гатунків зброї і всіх армій Центральних держав – золото і срібло, медалі, різнокольорові стяжки. Посередині зали столи стояли літерою П. Чільні місця – представників Центральних держав, середні місця для нас. ...Після двох коротких промов – фон Кюльмана й моєї – приступлено урочисто до підписування договору. З представників Центральних держав перший підписав фон Кюльман. Перший на першому міжнародному акті Незалежної України підписав я, після мене М. Любинський і М. Левитський. Я глянув на годинник. Була друга година 9-го лютого. Церемонія підписів і накладання печаток тощо тривала довший час. 15 делегатів мусили підписати кожний 5 грамот – отже, всього 75 підписів. З огляду на те, що договір був виготовлений усіма мовами заінтересованих держав – отже: українською і німецькою, українською, німецькою та угорською, українською і болгарською, українською і турецькою, – то підписали ми грамоти по-українськи. Нарешті всі формальності полагоджені. У ясну, зоряну ніч верталися ми до нашої хати з першими грамотами нашої держави...» [3, с. 34]

25. Назвіть відомі Вам прорахунки УЦР, на 1 місце поставте найголовніший (на Вашу думку) і обґрунтуйте свою точку зору.

26. Прочитайте уривок з джерела і дайте відповідь на запитання: в яких подіях брав участь діяч, про якого йдеться в джерелі?

Після липневого заколоту проти більшовиків на Східному фронті В. Антонов-Овсієнко так характеризував Муравйова: «неврівноважений, амбіційний, хворий жорстокістю», а Ф.Дзержинський додав: «найзаклятіший ворог не зміг би принести стільки лиха, скільки він приніс своїми страшними розстрілами, наданням солдатам права грабувати міста і села» [7, с. 171].

- А. Захоплення більшовицькими військами Києва;
- Б. Вступ більшовицьких військ до Львова;
- В. Розгром більшовицькими військами в Криму білогвардійців Врангеля;
- Г. Вигнання більшовицькими військами з Півдня українських військ Антанти.

**ТЕМА 3. БОРОТЬБА ЗА УКРАЇНСЬКУ
ДЕРЖАВНІСТЬ (КВІТЕНЬ 1918-1921 РР.)**

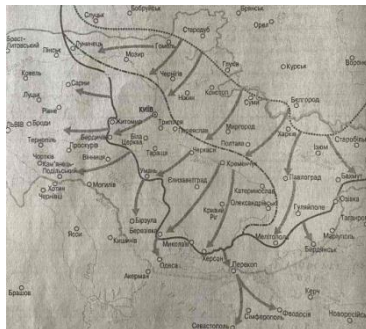
1. Уважно розгляньте карту і запропонуйте перелік термінів та історичних діячів, якими ви можете їх охарактеризувати? [3, с. 106]

А. М. Огасаянович-Павленко, армія УНР, грудень 1949 р.;

Б. Армії УНР та УГА, «Київська катастрофа», серпень 1919 р.;

В. Добровольча армія, Донбас, А. Денікін;

Г. Червона армія, В. Антонов-Овсієнко, січень-травень 1919 р.

2. Уважно розгляньте карту і запропонуйте для неї назву [1, с. 21]

А. Українська держава П. Скоропадського;

Б. УНР в кордонах листопада 1918 р.;

В. УСРР в межах 1921 р.;

Г. Українські Автономії, визначені «Тимчасовою інструкцією».

3. Розглянувши карту, визначте, які українські землі на ній заштриховані та яка держава їх захопила [1, с. 68]?

А. Північна Буковина, Бессарабія в складі Румунії;

Б. Закарпаття в складі Чехословаччини;

В. Східна Галичина в складі Польщі;

Г. Холмщина, Лемківщина, Посяння, Підляшшя у складі СРСР.

4. За поданою картою знайдіть вірні доповнення до розповіді:

«... відкинута польською армією до Збруча в жовтні 1919 р. зіткнулась ще з однією проблемою: вихід військ... з Криму та захоплення ними» [1, с. 93].

А. Червона армія, барон Врангель, Південне Лівобережжя;

Б. Червона армія, генерал А.Декін, Східна Україна;

В. Червона армія, війська Антанти, Південь України;

Г. Червона армія, Н.Махно, Катеринославщина.

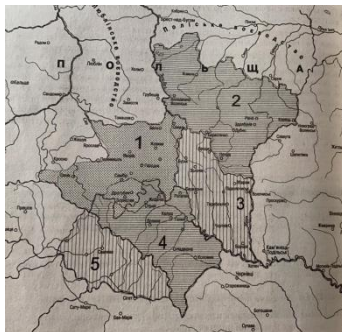
5. Уважно розгляньте карту і оберіть твердження, з яким Ви погоджуєтесь: [1, с. 188]

А. Карта дає уявлення про перебіг подій радянсько-польської війни 1920 р.;

Б. Карта дає уявлення про «Чортківську офензиву» військ УГА 1919 р.;

В. Карта дає уявлення про; «Брусилівський прорив» 1916 р.

Г. Карта дає уявлення про Галицьку битву 1914 р.

6. За поданим описом впізнайте політичного діяча України:

«Народився на Полтавщині. З молодих років брав участь у політичному житті Наддніпрянщини. Один з лідерів Української Соціал-Демократичної Робітничої партії. Фактично у 1919-21 рр. одноосібний вождь національно-визвольного руху України. В радянські часи його прізвище вживалось в негативному значенні і тодішня історія прирівнювала його до «буржуазного націоналізму»

- А. С. Петлюра;
- Б. В. Винниченко;
- В. М. Грушевський;
- Г. Є. Петрушевич.

7. За описом впізнайте політичного діяча України ХХ ст.:

«Очолював Українську Національну Раду. Після злуки УНР і ЗУНР включений до складу Директорії. В часи українсько-польської війни призначений диктатором»

- А. К. Левицький;
- Б. М. Галущинський;
- В. Є. Коновалець;
- Г. Є. Петрушевич.

8. За описом впізнайте історичного діяча:

«На посаду очільника Української Держави його кандидатуру представив Хліборобський Конгрес. Почесний отаман «Вільного козацтва». Йому належить ідея створення української автокефальної православної церкви (УАПЦ)».

- А. П. Скоропадський;
- Б. Х. Роковський;
- В. К. Левицький;
- Г. С. Петлюра.

9. Коли відбулася подія, яку описує один з лідерів Директорії Ф. Швець?

«Віднині зливаються в одно віками відділені одна від одної частини України – Галичина, Буковина, Закарпаття і придніпрянська Україна в Одну Велику Україну. Сповнилися відвічні мрії, для яких жили й за які вмирали найкращі сини України. Віднині є тільки одна незалежна Українська Народна Республіка. Віднині український народ, звільнений могутнім поривом своїх власних сил, має змогу об'єднати всі зусилля своїх синів для створення нероздільної незалежної Української Держави на добро і щастя українського народу» [5, с. 192].

- А. 14 грудня 1918 р.;
- Б. 22 січня 1919 р.;
- В. 14 листопада 1918 р.;
- Г. 29 квітня 1918 р.

10. Кого мав на увазі політичний діяч України початку ХХ ст. І. Мазена?

«Вожді українського національно-революційного руху в критичний момент втратили голову: замість напружити всі свої сили для усунення проявів внутрішнього розкладу, анархії й «отаманщини», замість продовжувати організовану боротьбу за певні, ясно поставлені реальні завдання, вони один за одним покинули поле бою..» [5, с. 195].

- А. Представників української соціал-демократії, які працювали в УЦР;
- Б. Представників більшовицьких сил;
- В. Ватажків українських повстанських селянських загонів;
- Г. Представників російського консервативного руху.

11. Хто з очільників України періоду 1918-1921 рр. мав відношення до описаних в документі подій?

«Тепер є сприятливі обставини в цьому питанні, завдання створення в Києві Української академії наук бере на себе держава. Завдання – це справа державної ваги й вирішити його не під силу приватному товариству. Участь держави в цій справі, створення Комісії для вироблення законопроекту про заснування Академії на чолі з В. І. Вернадським дасть можливість втілити думку про Академію скоро та найбільш повно...» [5, с. 196]

- А. В. Винниченко;
- Б. Х. Раковський;
- В. П. Скоропадський;
- Г. Н. Махно.

ПРОЧИТАЙТЕ УРИВОК З ДЖЕРЕЛА ТА ВИКОНАЙТЕ ЗАВДАННЯ № 12-14

«Пригадую перше засідання Трудового Конгресу, яке відбулося в Будинку київської опери, де не раз уже відбувалися селянські з'їзди. Вразила мене театральність цього першого засідання. Велика сцена була прибрана українськими килимами й великим жовто-блакитним прапором. Посередині проти трибуни був поставлений великий золотий тризуб. У глибині сцени п'ять укритих червоним оксамитом великих крісел для членів Директорії... Коли члени Директорії з'явилися на сцені, члени Конгресу встали, вітаючи їх покликами... національний гімн грала оркестра...» [2, с. 3].

12. Завдяки чому стали можливими описані події?

- А. Наступу більшовицьких військ з Харкова;
- Б. Розгрому Гетьманських військ під Мотовилівкою;

- В. Формуванню загонів «вільного козацтва»;
- Г. Антибільшовицькому селянському повстанському руху.

13. Які діячі зіграли ключову роль в цих подіях?

- А. В.Винниченко, М.Грушевський, Ф.Швець;
- Б. С.Петлюра, С.Єфремов, В. Андрієвський;
- В. С. Петлюра, В. Винниченко, Ф. Швець;
- Г. С. Петлюра, Є. Петрушевич, Н. Махно.

14. Якими були наслідки цих подій?

- А. Спроба проведення реформ,започаткованих УЦР;
- Б. Спроба продовження реформ, започаткованих П. Скоропадським;
- В. Спроба встановлення державної монополії на харчову продукцію;
- Г. Початок українсько-польської війни.

15. Ознайомтесь з джерелом та дійте відповіді на запитання:

З Грамоти до всього українського народу (29 квітня 1918р.)

«...Цією грамотою я оголошую себе Гетьманом всієї України.

Управління Україною буде проводитися через посередництво призначеного мною Кабінету Міністрів...

Центральна і Мала Рада, а також всі земельні комітети з нинішнього дня розпускаються. Всі міністри і товариші звільняються...

Права приватної власності – як фундамент культури і цивілізації відбудовуються в повній мірі і всі розпорядження бывшего Українського Уряду, а рівно Тимчасового уряду

російського відмінюються і скасовуються. Відбувається повна свобода по дробленню купчих по купівлі-продажі землі.

Поруч з цим будуть прийняті міри по відчуженню земель по дійсній їх вартості від великих власників, для наділення земельними участками малоземельних хліборобів»

Із «Законів про тимчасовий державний устрій України» (29 квітня 1918 р.):

Про гетьманську владу:

«1. Влада управління належить виключно до Гетьмана України в межах всієї Української Держави.

2. Гетьман стверджує закони, і без його санкції ніякий закон не може мати сили...»

Про віру:

«...9. Превенствующа в Українській Державі є віра християнська, православна...»

Права і обов'язки українських козаків і громадян:

«...12. Захист Вітчизни є святий обов'язок кожного козака і громадянина Української Держави...

19. Власність є неторкана. Примусове відчуження нерухомого майна, коли це необхідно для якої-небудь державної чи громадської користі, можливо не інакше, як за відповідну платню» [10, с.51].

Які завдання ставить перед собою П. Скоропадський?

- А. Вирішення земельного питання
- Б. Вирішення робітничого питання
- В. Соціальна база Гетьманського режиму

16. Уважно ознайомтесь з джерелом та дайте відповідь на такі запитання:

То була початкова епоха більшовизму, коли Рада народних комісарів щодня ухвалювала декрети, які мали засвідчувати втілення тих або інших «завоювань революції», — скасування права власності, націоналізацію, проголошення різних прав і привілеїв пролетаріату. Українці не могли аж надто відставати в цьому революційному завзятті; тому в четвертому Універсалі сформульовано пункт про соціалізацію землі, робітничий нагляд за виробництвом тощо. Загалом позицію українських владних партій визначало те, що вони по суті аж ніяк не правіші за більшовиків: ті за негайний мир, і ці за негайний мир; ті за безпосередній перехід до соціалізму, і ці так само; у тих влада в руках рад, а в цих — у руках Центральної Ради, яка так само є представництвом пролетаріату й найбільшого селянства. Однак, незважаючи на всі старання українців довести, що вони — ті самі більшовики, це змагання «хто лівіший» закінчилось не на їхню користь...

26 січня... Київ захопив радянський загін Муравйова. Бомбардування міста тривало цілих 11 днів — від 15 до 26 січня. Більшовицькі батареї були розташовані на лівому березі Дніпра, у районі Дарниці. Звід ти перелітним вогнем обстрілювали місто. Кидали на нас через раз тридюймовки й шестидюймовки... Жертв серед киян було порівняно небагато: проте руйнування були жахливі. Думаю, що не менше половини будинків у місті зазнали пошкоджень від снарядів. Спалахували пожежі, і це справляло моторошне враження. Легко уявити собі стан киян у ті дні. Переживши згодом Ще з десяток переворотів, евакуацій, погромів, мешканці Києва з невідомим жахом згадують про ці одинадцять днів бомбардування. Майже весь час населення провело в підвалах, у холоді й темряві. Магазины й базари, цілком зрозуміло, були закриті; тому доводилося харчуватися випадковими залишками, адже запасів тоді ще ніхто не робив. 26 січня зранку до міста ввійшли більшовики. Вони пробули в Києві

того разу лише три тижні, і той перший прояв більшовизму не був позбавлений яскравих вражень і своєрідної демонічної сили. Рада, залишивши Київ, розташувалася в Житомирі; про її переговори з німцями нічого ще не знали. Проте вже в наступні дні після одержання першої телеграми про Брестський мир містом розходилися чутки про німецький наступ на Україну. Незабаром стала помітною зниковілість і в самих більшовиків. А ще за пару днів одна з місцевих газет насмілилася передрукувати наказ одного німецького генерала, у якому повідомлялося, що німецька армія, на прохання представників дружнього українського народу, рушила звільняти Україну з-під влади більшовиків.

Наступ німців розгортався з фантастичною швидкістю. Жодного опору їм не чинили. За якихось 7 днів після підписання миру вони були вже в Києві... Наступного ранку, після втечі Євгенії Бош та інших комісарів, до міста ввійшли незначні українські частини на чолі з Петлюрою. Німці з галантності надали їм честь увійти першими. До обіду в місті стало відомо, що на вокзалі німці. ...Цікавість брала гору, і кияни юрбами потяглися на вокзал, ще подивитися на заморських гостей... Вигляд вони мали обвітраних зморених і виснажених. Одягнені в суцільний сірий колір, із сірим заплічниками, біля сірих візків і кухонь, німецькі полки справляли враження якогось каравану подорожніх.

Утім, наступного дня на Софійському майдані німецьке командування влаштувало доволі імпозантний парад, який, за словами присутніх, уже більшою мірою відповідав нашим уявленням про німецьку армію. Потім почалося те, що один німецький солдат визначив словам «Ми наведемо лад». Було видрукувано прекрасний план міста німецькою мовою. На всіх перехрестях встановлено дощечки з німецьким написами. Спеціальні стрілки вказували, як куди пройти, і одра було зазначено, скільки хвилин на це потрібно. Все місто, наче

павутинням, обплутали телеграфними й телефонними дротами... [3, с. 20] .

А. Виразником який політичних поглядів був автор, як він сприймав події, очевидцем яких був?

Б. Визначте, коли відбувались описані події і яке їх значення для історії України першої чверті ХХ ст.?

17. Ознайомтесь з джерелом та визначте, які політики зіграли ключову роль в підписанні даної угоди?

«Наше завдання: добити контрреволюційні елементи, викрити націоналістичні ухили. Розгорнути роботу з виховання партійних мас, а також широких мас у дусі пролетарського інтернаціоналізму...» [5, с.27].

А. С. Петлюра та лорд Керзон;

Б. С. Петлюра та Ю. Пілсудський;

В. С. Петлюра і А. Денікін;

Г. С. Петлюра і Т. Масарик.

18. Коли відбувались події, описані в джерелі, та яку назву вони мали?

«Від російської літератури нам треба тікати якомога швидше, тому що вона тяжить над нами в віках... Вигодовувати на ній наше молоде мистецтво – це значить затримати його розвиток...» [5, с. 27].

А. 1 листопада 1918 р., «листопадовий зрив»;

Б. 30-31 серпня 1919 р., «київська катастрофа»;

В. Червень 1919 р., «Чортківська Офензива»;

Г. Весна 1915 р., «Горлицька операція».

19. Які наслідки для долі УНР мав мир, розповідь про підписання якого додається?

«У разі спільної акції полько-української проти радянських військ на теренах Правобережної України, розташованих на схід від сучасної лінії польсько-більшовицького фронту військової операції відбуваються... під загальним керуванням начальної команди польських військ...» [5, с.27].

- А. Визнання УНР впливовими світовими державами;
- Б. Неспроможність УЦР виконувати умови усього миру приведе до її падіння;
- В. Створення Української Галицької Армії;
- Г. Підписання Варшавської угоди.

20. Якими були мотиви С. Петлюри, що спричинили підписання угоди, описаної в джерелі?

«Спроба голови колишньої директорії С.Петлюри при допомозі Польщі відновити українську державність не відповідає інтересам українського трудового населення, призведе до контрреволюції польської і російської, порушує соборність українських земель, а тому можливий її успіх буде тимчасовим і приведе українську державу до нової, ще страшнішої катастрофи і руїни... Акти, укладені С. Петлюрою у Варшаві, є цілком незаконними і ні для кого з громадян Української Республіки не обов'язковими як акти, укладені без вияву організованої волі трудового народу України і такі, що розділяють українську територію та порушують єдність її трудових мас» [1, с. 46]

- А. Встановлення контактів з білогвардійцями;
- Б. Створення Директорії;

В. Необхідність об'єднання зусиль для боротьби з більшовиками;

Г. Необхідність об'єднання зусиль для завершення українсько-польської війни.

21. Ознайомтесь з джерелом та визначте, коли відбувались ці події та їх значення для української історії?

«На початку листопада... _____ повстанці згрупувалися в лісах на півдні від Сарн. Люди йшли на явну смерть, вони це не розуміли... Головний відділ під командуванням Ю. Тютюнника рушив на Коростень... після жорстокого бою займає його... Після цього бою червоне командування розпочало концентрацію військ для оточення генерала Тютюнника... Його починає атакувати дивізія Г. Котовського... Не доходячи до Києва 40 км, група Тютюнника була повністю оточена й примушена пробиватися на захід, до польського кордону. Біля с. Міньки відбувся останній бій. Лише невеликій частині, очоленій генералом Тютюнником, вдалося вирватися з оточення. 359 вояків потрапили у полон... У Базарі на Волині відбувся військовий суд, де всіх приговорили до розстрілу...» [1, с. 67].

А. 1919 р., спроба ліквідувати денікінський режим;

Б. 1921 р., завершення боротьби українського народу за незалежність;

В. 1920 р., завершення бойових дій в Україні;

Г. 1918 р., завершення війни більшовицької Росії з УНР.

22. Події, що описані в джерелі, увійшли в історію під назвою...

«Прибувши до Львова Вітовський зараз зорієнтувався в ситуації і зрозумів вагу хвилі. Обнявши провід військової організації, перебрав на себе всю ініціативу акції й рішив

діяти негайно з повною енергією в цілі перебрання влади вже в найближчих днях. Цей дух ініціативи і негайної революційної дії запанував серед загалу членів УГВК, які не ждучи на опінію й інструкції політичного проводу розпочали серйозні підготовні заходи в цілі негайного виконання перевороту» [1, с. 163].

- А. «Чортківська офензива»;
- Б. «Європейський скандал»;
- В. «Листопадовий зрив»;
- Г. Жовтневий переворот.

23. Прочитайте документ і визначте, який зовнішній чинник зіграв головну роль в описаних подіях, коли вони відбувались?

«За кілька днів до захоплення влади Скоропадський приїхав до одного відомого київського генерала й запропонував йому долучитися до справи створення нового уряду, «який повинен замінити Центральну Раду й виступити посередником між німецьким командуванням й українським народом». Зауважив, що в цій справі зацікавлені німці... Коли співрозмовник відповів йому відмовою, мотивуючи «неприйнятністю для себе роботи з німцями й на них», Скоропадський заперечив, що «німці тут ні до чого, що він буде вести цілком самостійну політику, – і закінчив навіть наївною заявою, – що сподівається обійти німців і змусити їх працювати на користь України» [1, с. 187].

- А. Присутність в Україні військ Антанти, весна 1918 р.;
- Б. Присутність в Україні більшовицьких військ, зима 1919 р.;
- В. Перебування в районі Києва Української Галицької Армії, літо 1919 р.;

Г. Присутність в Україні німецько-австрійських військ, весна 1918 р.

24. Ознайомтесь з документом та виберіть основні наслідки описаних подій:

«Українська Національна Рада, виконуючи право самовизначення Українського Народу, проголошує торжественно з'єднання з нинішнім днем Західно-Української Народньої Республіки з Українською Народною Республікою в одну одноцільну, суверенну Народну Республіку. Зміряючи до найскоршого переведення цієї злуки, Українська Національна Рада затверджує перед вступний договір між Західно-Українською Народною Республікою і Українською Народною Республікою дня 1 грудня 1918 року у Хвастові та поручає Державному Секретаріатові негайно розпочати переговори з Київським правительством для офіназлізованя договора про злуку» [7, с.206].

1. ЗУНР під назвою «Західноукраїнська область УНР» включена до складу УНР;
2. УГА залишила Львів;
3. Є. Петрушевича включено до складу Директорії УНР;
4. Створено Галицьку Соціалістичну Республіку;
5. Директорія надала вищі офіцерські кадри для Української Галицької Армії: М. Омеляновича-Павленка та Г.Грекова;
6. Українську делегацію запросили до участі в Паризькій Мирній Конференції.

25. Прочитайте подане джерело і з його допомогою та на основі отриманих знань заповніть таблицю

«Стремление отторгнуть от России малорусскую ветвь русского народа не оставлено и поныне. Былые ставленники

немцев – Петлюра и его соратники, положивши начало расчленению России, продолжают и теперь совершать свое злое дело создания самостоятельной «Украинской Державы» и борьбы против возрождения Единой России. Объявляя государственным языком на всем пространстве России язык русский, считаю совершенно недопустимым и запрещаю преследование малорусского народного языка. Каждый может говорить в местных учреждениях, земских, присутственных местах и суде – помалорусски» [7, с. 226].

«Українське питання»: погляди на вирішення

Білогвардійців	Більшовиків	Тимчасового уряду
----------------	-------------	-------------------

**ТЕМА 4. ВСТАНОВЛЕННЯ ТА УТВЕРДЖЕННЯ
РАДЯНСЬКОГО РЕЖИМУ (1921-1939 РР.)**

1. За описом та фото вкажіть прізвище українського радянського політичного діяча:

Народився в Болгарії. У 1919-1923 рр. очолював Раднарком УСРР. Прихильник ідеї об'єднаних радянських республік на засадах конфедерації. Репресований і засуджений до 20 років ув'язнення у 1938 р. [2, с. 143].

- А. Х. Раковський;
- Б. М. Скрипник;
- В. О. Шумський;
- Г. Г. Петровський.

2. За фото та описом вкажіть прізвище українського радянського політичного діяча:

Активний учасник встановлення радянської влади в Україні. Сприяв українізації середньої та вищої школи, Червоної армії. Обіймав в роки НЕПу посаду народного комісара освіти УСРР.

- А. Ю. Коцюбинський;
- Б. М. Скрипник;
- В. Х. Раковський;
- Г. М. Хвильовий.

**3. За описом та фото
впізнайте діяча української
культури:**

Працював на Київській кінофабриці. Фундатор нового жанру української літератури – кіноповісті. Світовим кіно шедевром вважається його фільм «Земля».

- А. Л. Курбас;
- Б. М. Хвильовий;
- В. О. Довженко;
- Г. М. Донський.

4. За фото та описом визначте діяча української культури:

Режисер-новатор, засновник «Молодого театру», театру «Березіль». Поєднав у свої творчості кращі риси театрального мистецтва Європи та України. Він поставив першим п'єсу М. Куліша «Мина Мазайло».

- А. О. Довженко;
- Б. М. Бойчук;
- В. Л. Курбас;
- Г. К. Малевич.

5. Хто є автором цитованого уривку?

«Во імя російської молоді, во імя російського мистецтва, що буде творитись на території Московії. Велика російська література не здібна виховати сильну і здорову, цільну й залізну людину, що буде мати крицеві нерви і не полізе рачки від тих ідеалів, які спалахнули в останній революції. Велика російська література не здібна підтримувати огонь віри в правду горожанських баталій, в неминучість приходу «далекої загірної комуни» [10].

- А. М. Хвильовий;

Б. М. Зернов;
В. В. Винниченко;
Г. О. Довженко.

***ОЗНАЙОМТЕСЬ З УРИВКОМ ЗІ «ЩОДЕННИКА»
С.ЄФРЕМОВА ТА ДАЙТЕ ВІДПОВІДЬ НА ЗАПИТАННЯ
№ 6-8***

«От справжня злоба дня. Просто стогін і гвалт стоїть по установах. Виданий був наказ, щоб усі службовці вміли по-українському, але як ніхто із росіян і «тоже – малоросов» того всерйоз не брав, то граматики і словники любенько собі спочивали під спудом. Аж тут почали іспити робити і, хто не складе, – виганяти. От тут от і почалося. Достается, звичайно, українцям, хоча в тому, що робиться, вони Богові Духа винні... [3, с. 74].

6. Коли було прийнято рішення про початок політики, що описується С. Євремовим?

- А. 1925 р., на XIV з'їзді ВКП(Б);
- Б. 1923 р., на XII з'їзді РКП(Б);
- В. 1927 р., на XVI з'їзді ВКП(Б);
- Г. 1922 р., на I з'їзді Рад.

7. Описані в уривку події стали наслідком розпочатої радянським режимом політики:

- А. Коренізації;
- Б. Денаціоналізації;
- В. Асиміляції;
- Г. «Культурної революції».

8. Політика, що запроваджувалась більшовицькою партією, була зумовлена:

- А. Намаганням радянського режиму запобігти можливим виступам проти створення СРСР;
- Б. Зміцнити зв'язки між республіками СРСР;
- В. Зупинити прояви «буржуазного націоналізму»;
- Г. Розпочати переслідування української інтелігенції.

9. Ознайомтесь із джерелом та визначте, яка подія передувала описаним у ньому?

«Російська Соціалістична Федеративна Радянська Республіка (РСФРР), Українська Соціалістична Радянська Республіка (УСРР), Білоруська Соціалістична Радянська Республіка (БСРР) і Закавказька Соціалістична Федеративна Радянська Республіка (ЗСФРР – Грузія, Азербайджан і Вірменія) укладають цей союзний договір про об'єднання в одну союзну державу – «Союз Радянських Соціалістичних Республік» [3, с.108].

- А. Перемога більшовиків у радянсько-польській війні;
- Б. Прийняття I Конституції СРСР;
- В. Підписання союзницького договору між РСФРР та УСРР про об'єднання основних наркоматів;
- Г. Запровадження політики українізації.

10. Так автор цієї методичної розробки оцінює необхідність переходу радянської влади до...:

«Село терпіло, але не любило більшовицьку владу. Ці почуття були взаємними. Основною соціальною групою, на яку спиралась комуністи, був пролетаріат. Встановлення більшовицького режиму в Україні проходило під акомпанимент селянських повстань. Провалилась політика «воєнного комунізму» з її продрозкладкою. В купі з розрухою після тривожних воєнних дій та посухою результат на Україні став трагічним: голод 1921-1923 рр. (голодувало до 3 млн.

українських селян). Щоб втриматись на плаву більшовикам довелось миритись з тяжкою для них реальністю: побудувати комуністичне суспільство «з наскоку» не вдалося, тому варто було піти на ряд тактичних поступок, що дадуть можливість виграти стратегічно».

- А. Індустріалізації;
- Б. Коренізації;
- В. «Червоного терору»;
- Г. Нової економічної політики.

11. Український економіст у своїй практиці «До проблем української економіки» (1928 р.) заявив, що Україна економічно експлуатується Росією і має всі ознаки російської колонії. В часи довоєнних сталінських репресій його прізвище стало синонімом до «вартового народу». Назвіть його:

- А. М. Волобуєв;
- Б. О. Шумський;
- В. С. Косіор;
- Г. М. Скрипник.

12. Який термін пропущений в історичній довідці про українського радянського політика першої половини ХХ ст.

«Народився в Волинській губернії. Вищу освіту здобув в Москві. З 1915 р. в більшовицькій партії. З 1924 по 1927 р. – нарком освіти УСРР. Засуджений за звинувачення в «національному ухилі» (так званому _____)

- А. «Волобуєвщині»;
- Б. «Хвильовізм»;
- В. «Шумкізм»;
- Г. «Ждановщині».

13. Опрацюйте документи та проаналізуйте їх за такою схемою:

а) Які складнощі у проведенні українізації (за оцінкою О. Шумського)?

б) Які небезпеки та застереження мало союзне керівництво щодо українізації (на думку Й. Сталіна)?

З виступу О. Шумського на Травневому (1927 р.)

Пленумі ЦК КП(б)У:

«Російський комуніст править в партії з підозрою і недружелюбністю. Він править при підтримці нікчемних малоросів, які в усі епохи за своєю суттю були лицемірними, по-рабському нечесними і зрадливими. Тепер він співає про свій фальшивий інтернаціоналізм, відкидає з байдужим виглядом все українське і завжди готовий наплювати на нього (часом по-українськи), якщо це дасть йому можливість зайняти кращу посаду.

Що мене цікавило в національному питанні за радянської влади і що я вважав найважливішим у цій справі? ... Найважливішим, першорядним, я вважав переведення на українську мову життя партії як сили керівної, рушійної й ідейно запліднюючої суспільно-культурне будівництво українського народу. Мова є засіб спілкування людей, засіб виховання, душа народу, інструмент його культурного прогресу. Без оволодіння цим інструментом і оволодіння ним досконало кадрами КП(б)У, від членів ЦК і до секретарів осередків, неможлива культурна революція українського народу і його просування по шляху до комунізму»

З листа Йосифа Сталіна до Лазаря Кагановича та інших членів Політбюро ЦК КП(б)У (1926 р.)

«Мав бесіду з Шумським...

1. Він вважає, що українізація йде туго, на українізацію дивляться як на повинність, яку виконують неохоче,

виконують з великим відтягненням. Він вважає, що зростання української культури і української інтелігенції йде швидкими темпами, якщо ми не візьмемо у свої руки цей рух, він може пройти мимо. Він вважає, що на чолі цього руху повинні стати такі люди, які вірять у справу української культури, які знають і хочуть знати цю культуру, які підтримують і можуть підтримувати наростаючий рух за українську культуру...

2. Він вважає, що для виправлення цих хиб потрібно передусім змінити склад партійної і радянської верхівки під кутом зору українізації, що тільки за цих умов можна створити перелом у кадрах наших робітників на Україні в бік українізації... Мої думки з цього приводу:

Шумський не бачить, що при слабкості корінних комуністичних кадрів на Україні цей рух, очолюваний частогусто буржуазною інтелігенцією, може набрати подекуди характеру боротьби...проти «Москви» взагалі, проти росіян взагалі, проти російської культури та її найвищого досягнення – ленінізму. Я не буду доводити, що така небезпека стає все більш і більш реальною на Україні. Я хотів би тільки сказати, що від таких вад не вільні навіть деякі українські комуністи. Я маю на увазі такий всім відомий факт, як статтю відомого комуніста Хвильового в українській пресі... Шумський не розуміє, що оволодіти новим рухом на Україні за українську культуру можна, лише борючись з крайнощами Хвильового в рядах комуністів» [10, с. 79].

14. Ознайомтесь з документом та вкажіть 3 причини такого рішення більшовицької влади

«Розкладка скасовується, і замість неї вводиться податок на продукти сільського господарства. Цей податок має бути меншим, ніж хлібна розкладка. Він повинен призначатися ще до весняного посіву, щоб кожен селянин міг заздалегідь врахувати, яку частку врожаю він повинен віддати державі та

скільки залишиться в його повне розпорядження... Після сплати податку надлишки, що залишилися в селянина, надходять у його повне розпорядження. Він має право обміняти їх на продукти й інвентар, які доставлятиме в село держава з-за кордону та зі своїх фабрик і заводів; він може використовувати їх для обміну на потрібні йому продукти через кооперативи й на місцевих ринках і базарах» [1, с. 22].

1. Необхідність отримати перевагу в громадянській війні;
2. Необхідність подолання селянського повстанського руху;
3. Необхідність подолання гострої економічної кризи;
4. Необхідність підняття авторитету більшовицької партії;
5. Необхідність проведення колективізації;
6. Необхідність проведення «воєнного комунізму».

15. Серед членів КП(б) та державних службовців на середину 20-х років ХХ ст. зросли наполовину. Біля 70% діловодства велось українською, 80% шкіль були українськими, 1/3 – вищих навчальних закладів.

Ця коротка статистична довідка може бути продовжена так:

- А. Українська мова стала державною в УСРР;
- Б. УСРР було закріплено двомовність (українська та російська мови мали рівні права);
- В. Представники національних меншин, що проживали в УСРР повинні були навчатися в українських школах;
- Г. Батькам дозволяли обирати мову навчання своїх дітей.

16. Українізація була шансом для націонал-комуністів. Суттєво їх позиції посилились, коли до лав більшовицької партії вступили представники української партії

комуністичного спрямування. Вони вважали, що подолати відчуження між селянством та пролетаріатом можна буде лише у випадку, коли влада заговорить мовою українського народу.

Так автор цієї методичної розробки розглядає чинники українізації і пропонує знайти правильне продовження цього тексту:

А. Московське керівництво з ентузіазмом зустріло таку активність української політичної еліти;

Б. Пізніше радянська влада назве ці погляди «національним ухильництвом»;

В. Пізніше радянська влада звинуватить керівництво КП(б) в місництві;

Г. Збільшилась кількість української інтелігенції, яка знаходилась на позиціях підтримки створення СРСР.

17. Спираючись на знання, отримані на заняттях з української літератури, складіть розповідь під назвою «Червоний ренесанс». В розповіді використайте запропоновані терміни та прізвища культурних діячів України: «бойчукізм», «ВАПЛІТЕ», модернізм, М. Грушевський, О. Довженко, «Геть від Москви»

18. На основі поданих джерел заповніть таблицю
Взаємовідносини РСФРР і УСРР

Погляди Х.Раковського	Погляди Д.Мануїльського
-----------------------	-------------------------

З листа Християна Раковського до Дмитра Мануїльського (29 вересня 1922 р.)

«...Однак я вважаю за свій партійний обов'язок реагувати проти резолюції про взаємини РСФРР з

незалежними республіками, визнаючи її шкідливою щодо закріплення позицій Радянської влади на окраїнах».

19. Ознайомтесь з документом і виберіть правильне твердження:

« У Шахтинському районі Донбасу органами ОДПУ при прямому сприянні робітників розкрито контрреволюційну організацію, що мала собі за мету дезорганізацію та руйнування кам'яновугільної промисловості цього району. Керівний орган цієї організації, що підтверджується безперечними даними слідства, знаходиться за кордоном і складається з колишніх капіталістичних власників і акціонерів кам'яновугільних підприємств Донецького басейну, що мали тісні зв'язки з окремими агентами деяких німецьких промислових фірм та польською контррозвідкою... Слідством встановлено, що робота цієї контрреволюційної організації, що діяла протягом кількох років, виявилася в злісному саботажі та прихованій дезорганізації діяльності, в підриві кам'яновугільного господарства методами нераціонального будівництва, непотрібних витрат капіталу, зниженні якості продукції, підвищенні собівартості, а також в прямому зруйнуванні шахт, рудників, заводів тощо...» [3, с. 53].

А. Цей судовий процес став одним з перших у хвилях сталінських репресій 20-30-х років ХХ ст.;

Б. Цей судовий процес став складовою антисемітської компанії в СРСР;

В. Цей судовий процес проходив одразу ж після засудження «старої української інтелігенції» у 1930-1931 рр.;

Г. Цей судовий процес був спрямований на піднесення авторитету більшовицької партії.

20. Прочитайте уривок з джерела та виберіть правильний висновок:

«І я, й інші мої бойові товариші завжди доходили висновку: якби збереглися ті кадри, до яких належали Тухачевський, Якір, Уборевич, Корк та інші, - всі ті, кого ми втратили у 1937-1938 рр., ми, безперечно, мали б менше невдач, швидше, і не з такими великими втратами розгромили б німецько-фашистські орди» [3, с. 94].

А. Ці репресії були проявом політики радянської держави, що називалась «червоний терор»;

Б. Лише 7% офіцерів Червоної армії напередодні Другої світової війни мали закінчену вищу військову освіту;

В. Офіцери, репресовані у 1937-1938 р. проходили по справі «Спілки визволення України»;

Г. Серед репресованих офіцерських кадрів був Є. Коновалець.

21. Поданий текст може служити матеріалом для вивчення:

«Змагання кращих гірників Донбасу знайшло відгук і на Горьківському автозаводі. Коваль Бусигін поставив небувалий в історії ковальської справи рекорд продуктивності праці» [5, с. 210].

А. Джерел фінансування індустріалізації;

Б. Наслідків форсованої індустріалізації;

В. Штурмівщини;

Г. Недоліків при проведенні індустріалізації.

22. Ознайомтесь з джерелом і поміркуйте, яким гаслом можна виразити його основну думку:

«Це гасло допомогло нам створити найширшу технічну базу в усіх галузях діяльності... Це дуже добре. Але цього далеко й далеко недостатньо. Техніка без людей, які оволоділи технікою, мертва... Ось чому наголос має бути зроблений на працівниках, які оволоділи технікою...» [5, с. 212].

А. «Из России нэповской будет Россия социалистическая»;

Б. «Кадры решают все!»;

В. «Перестроим СССР в страну индустриальную»;

Г. «Родина-мать зовет!».

23. Коли було прийнято документ, уривок з якого наведено?

«Прирівняти своїм значенням майно колгоспів та кооперативів (урожай на ланах, громадські запаси, худобу, кооперативні склади та крамниці тощо) до майна державного і всебічно посилити охорону цього майна від розкрадання.

2. Застосовувати як захід судової репресії за розкрадання колгоспного та кооперативного майна вищу кару соціального захисту – розстріл із конфіскацією всього майна і з заміною при пом'якшувальних обставинах позбавленням волі на строк не менше як 10 років з конфіскацією всього майна.

3. Не застосовувати амністії до злочинців, засуджених у справах про розкрадання колгоспного та кооперативного майна...» [3, с. 26].

А. Вересень 1932 р.;

Б. Серпень 1931 р.;

В. Серпень 1932 р.;

Г. Серпень 1929 р.

24. В якій з п'ятирічок завершилось будівництво індустріального об'єкту, про який йдеться в джерелі:

«Ми маємо ряд індустріальних велетнів, що їх побудовано... і першим найліпшим є Дніпрельстан... У нас пущено за ці роки дванадцять доменних печей, з яких сім печей відновлено під час реконструкції, а п'ять доменних печей збудовано нових, з них чотири печі великої потужності, яких ніколи не було ні на Україні, ні в Союзі Наша машинобудівна промисловість зростає нечуваними кроками Треба відзначити побудову Харківського тракторного заводу... Все це переконує нас у тому, що боротьба за соціалізм захоплює нечуваним піднесенням мільйони ентузіастів» [3, с. 67].

- А. IV;
- Б. II;
- В. III;
- Г. I.

25. Уважно ознайомтесь з документом та дайте відповіді на запитання:

- Коли відбувались описані події та в чому їх особливості?

- Про який період української історії йдеться? Чому московське керівництво займало саме таку позицію по відношенню до української інтелігенції?

- Визначте відношення автору документу до цих подій.

«Комюніке ГПУ про викриття контрреволюційної підпільної організації СВУ та перші повідомлення в пресі про початок судового процесу в Харкові, тодішній столиці Радянської України, викликали в усіх подив: що ж це за

всеукраїнська організація, в якій нема на Україні периферії? Поодинокі особи з різних українських міст, посаджені на стільці підсудних, аж ніяк не вкладалися в поняття периферії. Так само не клеїлось у повідомленнях існування СУМу – Спілки української молоді, цього бойового терористичного додатка до СВУ, репрезентованого на процесі лише двома молодиками. А де ж інші? Чи вони повтікали кудись, чи їх не викрито, чи, може, такої спілки взагалі не існувало, бо арифметичне число 2 занадто мале, щоб відповідати поняттю спілка?.. Проте усім відомо, що органи безпеки ніколи не помиляються, тож і всі дії їхні мають бути одностайно схвалені. Та не тільки схвалені, а можна й треба наперед вимагати суворого вироку тим, кого вихопили з життя непомильні сталінські органи безпеки. Це ставало нормою громадянської поведінки тої радянської людини, що воліла кривити власним сумлінням, ніж стати об'єктом переслідування. Тільки-но розпочався судовий процес над СВУ в Харкові, як по київських установах і підприємствах почалась кампанія загальних зборів робітників та службовців, на яких одностайно схвалювали резолюції з вимогою застосувати до підсудних найвищу міру покарання – розстріл. Утриматись або, боронь Боже, голосувати проти – було небезпечно, тим-то й була така одностайність. Їхати до Харкова треба було з двох причин: по-перше, не виключено, що наступного дня прийдуть до мене брати заднім числом той підпис або ще зажадають належного інтерв'ю, а по-друге, треба кінець кінцем дізнатись, що ж справді відбувається на сцені Харківської опери? Радіопередача про перший день процесу, яку я слухав через навушники, бо гучномовців ще не було, вразила не тільки мене. Підсудні, починаючи з Єфремова, вважали за слушний висновок, котрий закидав їм терор, готування до повстання та всі ті смертні гріхи, за які розплата могла бути тільки ціною життя. Але, коли допит

підсудних дійшов до Петра Холодного з Чернігова, той категорично відкинув його, і засідання суду перервали до вечора, а всіх підсудних одвезли до тюрми... Якась пружина в механізмі добре злагодженого процесу несподівано зіпсувалась, і її треба було конче спішно відремонтувати. На це пішло півдня, і вечірнє засідання почалося знову з допиту Холодного. Цього разу він беззастережно визнав обвинувачення за слушне, й допит решти підсудних пройшов зовсім гладко. Чому сталась через кілька годин перерви така зміна в поведінці Холодного – ми дізнаємось далеко пізніше, а тим часом годі було чимось пояснити її й зрозуміти. Ясно було тільки, що в цій пекельній грі, де ставкою є смерть, одна карта заметалась, загрожуючи викрити шулера... Знайомі обличчя Єфремова, Ніковського, Чехівського та інших підсудних, а зовсім недалеко від рампи сидів Михайло Івченко, котрий, як здалося мені, навіть погладшав за час ув'язнення та слідства. Він сьорбав із склянки чай, заїдаючи тістечком разом з іншими підсудними, що викликало в деяких простацьких глядачів серед публіки обурливе перешіптування: “Что эти мерзавцы творили на свободе, а тут их кормят! На хлебе и воде содержат бы их, подлецов, а не шоколады-мармелады подавать!” Наша триденна перепустка на суд скінчилася. Можна було б її продовжити, але чи варто? Ми й за ці три дні склали повне уявлення про справжній характер суду, й навряд чи була потреба слухати далі ствердження Єфремова про існування СБУ та участь у ній діячів різних галузей української науки й культури. Годі з нас і того ганебного, що ми бачили, сидячи серед різноманітної публіки на процесі в Харківській опері! Того ж вечора ми виїхали з Валеріяном Підмогильним поїздом до Києва... Як же могла статись уся та ганьба? Ця думка не покидала мою голову ні одразу після приїзду з Харкова, ні кількома роками пізніше. З газет ми прочитали вирок, де не було жодного розстрілу,

незважаючи на всі ті страхітливі звинувачення, які зачитувались на суді й які слухняно стверджував Єфремов. Сам Єфремов дістав десять років ув'язнення, решта підсудних – різні строки...» [3, с. 62].

26. Прочитайте уривок зі спогадів голови Дубовецької сільгоспартії на Уманщині та дайте відповіді на запитання:

- Чия позиція, голови артїлі чи селянина Орлова, на Ваш погляд, вірна?
- Заповніть таблицю:

Форми господарювання в сільському господарстві

Форми	Переваги	Недоліки
Індивідуальні		
Колективні		

«Я зробив доповідь... про результати нашого господарювання і запропонував розділити врожай так: четверту частину виділити на потреби сільського господарства – для закупівлі, сіялок, возів, побудови сараю, а залишок поділити. При цьому ділити не по їдоках, а на кількість тих членів артїлі, котрі дійсно працювали.

Микита Конфедерат, Рожко та інші підтримали мою пропозицію. Решта деякий час не висловлювались. Помітно було, що вони дивляться на Орлова, і той не забарився з виступом.

- Неправильно, – крикнув він.
- Що неправильно?
- Все неправильно, що ти зараз казав. По суті неправильно. Яка ж це артіль. Яке ж це нове життя, якщо ти йдеш проти рівності? Хліб потрібно ділити порівну!» [10, с. 86].

27. Ознайомтесь з цитатою з книги О. Субтельного. Які висновки можна зробити про перебіг індустріалізації (вказати її позитивні та негативні сторони)?

«Попри недоліки першої, п'ятирічки досягли вражаючих успіхів. У 1940 р. промисловий потенціал України перевищував рівень 1913 р. (Росії – 9 разів). Зросла також продуктивність праці (хоч заробітки загалом зменшилися). Таким чином, якщо весь СРСР із п'ятої в світі найбільшої індустріальної держави став другою, Україна (котра за виробничими потужностями приблизно дорівнювала Франції) перетворилася на одну з найпередовіших промислових країн Європи»

28. Ознайомтесь з цитатою з книги Р. Конквеста «Великий терор». На Вашу думку, яким було головне звинувачення для українських комуністів?

«Терор був настільки загальним і настільки «скорострільним», що законні органи влади розпалися. В українському ЦК більше не було кворуму; не існувало органу, що призначав уряд. Наркоми, що призначалися нерегулярно, з'являлись у наркоматах на тижні чи навіть на дні і потім щезали. Безпрецедентний удар по політичному керівництву означав повну руйнацію української партії. ...навіть формальна партійна і радянська робота завмерла». [10, с. 89].

- А. Націонал-комунізм;
- Б. Лібералізм;
- В. «Хвильовізм»;
- Г. Націонал-соціалізм.

28. Ознайомтесь з групою документів періоду 1932-1933 рр. та дайте відповіді на запитання:

- Реакція українського селянства на голодомор 1932-1933 рр., з їх точки зору, які були причини голоду?

- Перерахуйте методи, до яких вдавалась союзна та українське комуністичне керівництво, щоб збільшити плани хлібозаготівель в УРСР.

«...Про план хлібозаготівель.

Визнати правильним встановлений ЦК ВКП(б) план заготівель по селянському сектору в розмірі 356 мільйонів пудів і прийняти його до безумовного виконання»

«1. Розгорнути найширшу політичну роботу серед колгоспників і одноосібників за якнайшвидше виконання плану хлібозаготівель, кинувши всі партійні і комсомольські сили для безпосередньої роботи в колгоспах і селах, для організації масових червоних хлібних обозів імені 15-х роковин Жовтневої революції.

Тільки нещадно придушуючи всі спроби класового ворога і його агентури, спрямовані до зриву хлібозаготівель; тільки при розгортанні непримиренної боротьби з прямим саботажем хлібозаготівель, більшовики України у вирішальному місяці хлібозаготівель зуміють подолати і ліквідувати наше ганебне відставання в боротьбі за хліб і вийти в число передових республік СРСР»

«2. Зобов'язати судові органи поза чергою розглядати справи по хлібозаготівлях, як правило, виїзними сесіями на місці із застосуванням суворих репресій, забезпечуючи диференційований при цьому підхід до окремих соціальних груп, застосовуючи особливо суворі заходи до спекулянтів, перекупщиків хліба.

3. Організувати в кожній області не менш як 5-10 додаткових роз'їзних сесій нарсуду для роз'їздів по районах...»

«РНК і ЦК постановляють:

За явний зрив плану хлібозаготівель і злісних саботаж, організований куркульськими і контрреволюційними елементами, занести на чорну дошку такі села:

- с. Вербівка Павлоградського р-ну Дніпропетровської обл.;
- с. Гаврилівська Межівського р-ну Дніпропетровської обл.;
- с. Лютеньки Гадяцького р-ну Харківської обл.;
- с. Кам'яні Потоки Кременчуцького р-ну Харківської обл.;
- с. Святотроїцьке Троїцького р-ну Одеської обл.;
- с. Піски Баштанського р-ну Одеської обл.

Щодо до цих сіл провести такі заходи:

1. Негайне припинення підвозу товарів, повне припинення кооперативної і державної торгівлі на місця і вивіз з відповідних кооперативних і державних крамниць усіх наявних товарів.

2. Повну заборону колгоспної торгівлі як для колгоспів, колгоспників, так і для одноосібників.

3. Припинення всілякого роду кредитування, проведення дострокового стягнення кредитів та інших фінансових зобов'язань»

«...4. Застосування репресій до колгоспників.

Репресії до колгоспників, які не виконують плану заготівель, особливо ж до голів, членів правлінь цих колгоспів до рахівників, застосовано у великій кількості – за листопад і 5 днів грудня арештовано по лінії ДПУ 1260 чоловік – голів, членів правлінь, рахівників (голів – 340, членів правлінь – 750, рахівників – 140). Крім того, арештовано бригадирів – 140, завгоспів-вагарів – 265, інших працівників колгоспів – 195...» [10, с. 92].

29. Який термін можна використати для означення описаних подій:

«Сільське господарство України втягувалось в процес командно-адміністративної економіки, відбувалось усупільнення одноосібних селянських господарств»

- А. Кооперація;
- Б. Насильницька колективізація;
- В. Осадництво;
- Г. Трудова еміграція.

30. Підберіть правильну назву до цього терміну:

«Успіхи в проведенні індустріалізації та колективізації, прославлення комуністичної партії та її вождя Сталіна»

- А. Модернізм;
- Б. Романтизм;
- В. Ранній соціалізм;
- Г. Постмодернізм.

ТЕМА 5. ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКІ ЗЕМЛІ

1. Уважно розгляньте запропоновану карту і поміркуйте, які завдання можна виконати з її допомогою [3, с. 23].

1. Карта дає можливість показати адміністративно-територіальні зміни, що відбулись в УРСР у 1940 р.

2. Карта дає можливість проілюструвати адміністративно-територіальні зміни в УРСР за Ризьким мирним договором;

3. Зміни на карті України у зв'язку з підписанням Тріанонського мирного договору;

4. Зміни на карті України, викликані підписанням Брестського миру;

5. Карта дає можливість проілюструвати зміни української території за Сен-Жерменським мирним договором.;

6. Зміни території України після її включення до складу СРСР.

2. Фрагмент бібліографії якого політичного діяча подано в тексті?

«Організатор української військової організації (УВО), що об'єднала колишніх бійців Легіону Січових Стрільців. З

його ініціативи на базі УВО у Відні у 1929 р. створено Організацію Українських Націоналістів (ОУН)».

- А. С. Бандера;
- Б. А. Волошин;
- В. С. Петлюра;
- Г. Є. Коновалець.

3. За фактами біографії впізнайте політичного діяча:

«Полковник армії УНР, разом з Є. Коновальцем вважається засновником Української Військової Організації. У 1938 р. став головою Проводу ОУН. Ініціатор співпраці з Німеччиною».

- А. С. Бандера;
- Б. А. Мельник;
- В. В. Липинський;
- Г. Д. Донцов.

4. За фрагментами біографії впізнайте політичного діяча:

«Член Української Військової Організації (УВО). Лідер радикального налаштованого крила Організації Українських Націоналістів. За активну політичну діяльність кинутий польською владою до табору в м. Береза Картузька. Звільнений з ув'язнення з початком Другої світової війни. Автор Акту відновлення незалежної Української держави»

- А. С. Бандера;
- Б. А. Мельник;
- В. А. Шептицький;
- Г. А. Волошин.

5. Про якого політичного діяча розповідається в уривку?

«Лідер українофілів Закарпаття. Священик греко-католицької церкви. Президент Карпатської України»

- А. А. Волошин;
- Б. О. Духнович;
- В. І. Бродій;
- Г. Є. Коновалець.

6. Яка міжнародна подія передувала прийняттю цитованого документу?

- «1. Карпатська Україна є незалежна держава.
- 2. Назва держави є: Карпатська Україна.
- 3. Карпатська Україна є республіка з президентом, вибраним соймом Карпатської України, на чолі.
- 4. Державна мова Карпатської України є українська мова.

5. Барва державного прапора Карпатської України є синя і жовта, причому барва синя є горішня, а жовта є долішня...» [5, с. 222].

- А. Віденський арбітраж;
- Б. Мюнхенська змова;
- В. Паризька мирна конференція;
- Г. Пакт Молотова-Ріббентропа.

7. Прочитайте уривок і поміркуйте, яким може бути продовження думки історика Я.Грицака:

«...Політика стосовно національних меншин стала пробним каменем для демократичного устрою тих держав, які виникли в центральній та східній Європі після Першої світової війни...» [5, с. 224].

А. За підтримки Т. Масарика у Празі відкрито Український університет та Академію народного господарства;

Б. За підтримки Ю. Пілсудського у Львові відкрито таємний Український університет;

В. За підтримки румунської влади у Північній Буковині почалась українізація освіти;

Г. За підтримки Української влади почалось формування Карпатської Січі.

8. Які події передували запровадженню польською владою описаних заходів?

«У селі Копилів Сокальського повіту Львівського воєводства знищене приміщення читальні, подерто бібліотечні книжки і портрети Шевченка і Франка. Після знищення читальні встановлено людей перед читальнею і змушено їх кричати: «Хай живе Пілсудський...» [5, с. 224].

А. Татарбунарське повстання;

Б. Листопадовий Зрив;

В. Масовий повстанський селянський рух в Західній Україні;

Г. Підписання Мюнхенської угоди.

9. Яка політична організація заявила про себе гучними вбивствами у Львові у 1933-1934 рр. радянського дипломата О. Майлова та польського міністра внутрішніх справ Б. Перацького?

А. Комуністична партія Західної України (КПЗУ);

Б. Українське національно-демократичне об'єднання (УНДО);

В. Організація українських націоналістів (ОУН);

Г. Русько-Українська Радикальна партія (РУРП).

10. Кому з політичних діячів Західної України могли належати ці слова:

«ОУН цінить вартість життя своїх членів, дуже цінить, але наша ідея є така велична, що коли йдеться про її

реалізацію, то не одиниці, не сотні, а мільйони жертв треба посвятити, щоб її зреалізувати»

- А. С. Бандера;
- Б. А. Шептицький;
- В. Д. Левицький;
- Г. Я. Мудрий.

11. «Ця ідеологія базувалась на розчаруванні в діячах Української революції, що прогавили свій шанс. Тому наступне покоління борців за незалежність мало бути більши рішучим і жорстоким, як їхні вороги. Націю проголосили найвищою цінністю, якій мають підпорядковуватись усі інші цінності та інтереси індивідів. Мета виправдовувала засоби. Основним методом боротьби став тероризм», - так автор даної методичної розробки описує:

- А. Ідеологію націонал-комунізму;
- Б. Ідеологію консерватизму;
- В. Ідеологію «інтегрального націоналізму»;
- Г. Ідеологію лібералізму.

12. Ознайомтесь з документами та виконайте завдання

1. Із програми УНДО, схваленої 19 листопада 1926 р.

«І. Політичні справи

1. Політичною метою УНДО є здобуття Соборної і Незалежної Демократичної Української Держави, і тому партія обстоює політичне самоозначення українського народу на всіх його етнографічних землях...

3. УНДО бореться за суверенні права українського народу, обстоює конституцію – парламентський устрій та загальне, рівне, безпосереднє, тайне і пропорціональне виборче право до всіх законодавчих і самоуправних установ.

4. УНДО обстоює рівність усіх громадян перед законом без різниці пола, національності і віри, свободу осідки і заняття, слова і друку, зборів і товариств, станових організацій і страйків, забезпечення правової особистої свободи, незайманості домівки, право на приватні власність і таємницю листування, незалежність суддів і умовність засудів.

Фрагмент з програми Організації української націоналістів (ОУН) 1929 р.

«Устрій організації Українських Націоналістів

А. Загальні означення.

1. Український націоналізм є духовний і політичний рух, зроджений з внутрішньої природи Української Нації в час її зусильної боротьби за підстави й цілі творчого буття...

9. Умовою, що забезпечує нації тривалу активну участь у світовому середовищі, є найбільш пристосована до всебічних інтересів національного життя політична організація, якою є суверенна держава...

11. Через державу стає нація повним членом світової історії, бо лише у державній формі свого життя вона посідає всі внутрішні і зовнішні ознаки історичного розвитку...

13. Для Української Нації в стані її політичного поневолення начальним постулатом є створення політично-правової організації, означеної як Українська Самостійна Соборна Держава.

Б. Державний устрій...

2. В часі визвольної боротьби лише національна диктатура, витворена в ході національної революції, може забезпечити внутрішню силу Української Нації та найбільшу її відпорність назовні...

4. На чолі упорядкованої держави стане покликаний представницьким органом голова держави, що визначить

ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ

Історія України .Тренувальні завдання до Зовнішнього незалежного оцінювання

виконавчу владу, відповідну перед ним найвищим законодавчим тілом» [8, с. 328-329].

А. Заповніть таблицю:

Найвпливовіші партії Західної України 20-30 рр. ХХ ст.

Назва	Програмні вимоги	Методи досягнення мети

Б. Висловіть своє ставлення до описаних в програмі ОУН авторитарних методів управління українською нацією, що буде вести боротьбу за незалежність.

13. Прочитайте запропоновані джерела та поміркуйте:

А. Чому влада в СРСР була надзвичайно стурбована введенням заборони на російську мову у Бессарабії?

Б. Доведіть, що дії румунської влади у Північній Буковині та Бессарабії були спрямовані румунізацію цих, населених етнічними українцями, територій

Інформація з газети «Правда» про румунізацію населення Бессарабії:

«Румынской школьной инспекцией уволены все учителя высших и средних школ в Бессарабии, не принявшие румынского языка и не знающие румынской грамматики. На места уволенных посажены румыны. Во всех правительственных учреждениях и школах... Румынизация проводится самым энергичным образом вплоть до переименования городов и улиц»

**Видатний український мовознавець Ю. Шевельов
про децентралізацію українського населення на
окупованих Румунією українських територіях:**

«...Важливим законом був закон 24 липня 1924 р., який стосується тих румунів, що «забули рідну мову». У п. 8 читаємо: «Громадяни румунського походження, що забули свою матірню мову, зобов'язані давати своїм дітям освіту тільки в державних або приватних школах з румунською мовою викладання». Закон не уточнює, чи мова йде про окремі родини, що живуть поза Румунією, чи про групи населення в країні, формулювання його нарочито двозначне. Це був, дорече, секрет полішинеля, що уряд мав на увазі українців. Закон офіційно запроваджував поділ національних меншин на дві групи: тих, що мали право зберегти свою мову (угорці, німці), і тих, що цього права не мали (передусім українці). Підвести українців під цей закон було тим легше, що румунські історики «доводили», наче українці є слов'янізованими румунами...» [8, с. 334].

14. Уважно прочитайте запропоновані джерела та виконайте завдання:

А. Оцініть міжнародну обстановку у 1938-1939 рр. На Вашу думку, наскільки вірною була орієнтація А. Волошина на Німеччину та Італію?

Б. Використовуючи «Витяг з Генерального статуту» доведіть ліберальну позицію чесної влади до українців Закарпаття

**Витяг з «Генерального статуту для організації
Підкарпатської Русі», затвердженого чехословацьким
урядом на підставі Сен-Жерменського договору**

« 1. Чехословаччина зобов'язується встановити Руську територію на південь від Карпат у кордонах, визначених славними союзниками і за приязними державами, як

автономну одиницю в Чехословацькій державі, і наділити її найширшою самоуправою, що годиться з єдністю Чехословацької держави.

2. Країна Русинів на південь від Карпат буде мати окремий сойм. Цей сойм буде виконувати законодавчу владу в усіх мовних, шкільних і релігійних питаннях, в справах місцевої адміністрації, як теж в інших питаннях, які призначають йому закони Чехословацької Республіки.

3. ЧСР зобов'язується, що урядовці в країні русинів будуть вибрані, так далеко, наскільки це лише можливо, з-поміж мешканців цієї території»

**Уривок з листа посла Франції в Берліні міністру
закордонних справ Франції**

Берлін, 14 березня 1930 р.

«...Події в Словаччині знайшли відразу відголос у Підкарпатській Русі; пан Волошин у свою чергу проголосив незалежність свого краю, якого ситуація здається надзвичайно складною. Справді, у ході перестрілок з чеськими елементами угорські війська проникли на територію рутенів, в той час, коли уряд Будапешту направив у Прагу ультиматум, вимагаючи негайного виводу чеських військ з Підкарпатської Русі. Зі свого боку, пан Волошин телеграмою домагається допомоги й підтримки Рейху й Італії. Малоімовірно, що ці дві країни приймуть таке прохання...»

**Телеграма прем'єр-міністра Карпатської України до
міністра закордонних справ Німеччини**

15 березня 1939 р.

«Ми проголошуємо незалежність Карпатської України й просимо протекції Німецького Рейху. Водночас повідомляємо, що угорські війська перейшли сьогодні о 6 год. ранку наш кордон поблизу Мукачево. Просимо вжити заходів проти угорців» [8, с. 340-341].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Власов В. С. Історія України. Експрес-підготовка. Київ. «Літера ЛТД», 2011. 254 с.
2. Власов В. С. Історія України. Експрес-підготовка.– Київ. «Літера ЛТД», 2016. 236 с.
3. Власов В. С. Історія України. Типові тестові завдання Київ. «Літера ЛТД», 2014 р. 128 с.
4. Власов В. С., Кульчицький С. В, Збірник завдань для ДПА з історії України. Київ. Центр навчально-методичної літератури, 2014. 128 с.
5. Гісем О. В. Історія України. Збірник завдань у тестовій формі. Кам'янець-Подільський. ФОП Фисин О.В., 2019, 308 с.
6. Лебедева Ю. Г. Збірник завдань для підсумкового контролю робіт з історії України 11 клас. Київ. «Генеза», 2015. 60 с.
7. Кульчицький С. В., Лебедева Ю. Г. Історія України 10 кл. Київ. «Генеза», 2012. 293 с.
8. Турченко Ф .Г. Новітня історія України 10 кл. Київ. «Генеза», 2008. 350 с.
9. Реснт О., Малій О. Історія України 10 кл. Київ. «Генеза», 2010 р. 240 с.
10. Щербина С. І. Історія України. Лабораторно-практичні завдання. Ч. І. Черкаси, 2011, 134 с.

ПРО УКЛАДАЧА

Щербина Світлана Іванівна закінчила історичний факультет Прикарпатського університету імені Василя Стефаника (1995 р.). Викладач історії України Черкаського державного бізнес-коледжу з 2003 р., викладач-методист. Є автором наукових публікацій (у т.ч. у фахових виданнях України) та чотирьох навчально-методичних видань, зокрема: «Історія України. Методичні рекомендації для студентів заочної форми навчання» (2004 р.), «Політологія. Методичні рекомендації для студентів заочної форми навчання» (2008 р.), «Історія України. Лабораторно-практичні завдання. Частина II» (2008 р.). Політологія. Курс лекцій (2017 р.).

Навчальне видання

ЩЕРБИНА Світлана Іванівна

ІСТОРІЯ УКРАЇНИ

ТРЕНУВАЛЬНІ ЗАВДАННЯ ДО ЗАВНІШНЬОГО
НЕЗАЛЕЖНОГО ОЦІНЮВАННЯ

Редактор Н.А. Азьмук
Комп'ютерний набір Філоненко Н.
Коректор В.Л. Красюк

Підписано до друку _____ 2020 р. Формат 60x84 ¹/₁₆
Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman. Друк
офсетний.

Умов. друк. арк. 4,43. Тираж 50 прим. зам № 271

За довідками з питань реалізації
звертатись за тел. (0472) 64-05-15